

พัฒนาการและแนวโน้มการย้ายถิ่น ของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เข้าไปในประเทศมาเลเซีย

คำนำ
นิตสาร กล้าณรงค์
มูห์หมัด สาละบิง

บทนำ

การย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าไปในประเทศมาเลเซีย มีการปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างกันทางพื้นที่ ความสัมพันธ์ของประชาชนทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ สังคม และการเมือง ที่มีมาหลายร้อยปีนับตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนกระทั่งถึงปัจจุบัน และการย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซียในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา มีมากขึ้น อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะค่านิยม ที่เชื่อว่าการเข้าไปทำงานในมาเลเซียจะทำให้มีรายได้มากขึ้น (ไพบุลย์ สิริสารพุทธิ, 2547) และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ซึ่งพบว่า การเดินทางเข้าไปในประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่ถูกต้องตามกฎหมายภายใต้หนังสือเดินทางนักท่องเที่ยว ในขณะที่ความจริงแล้วบุคคลเหล่านั้น เดินทางเข้าไปเพื่อลักลอบทำงานหรือขายแรงงานโดยไม่มีใบอนุญาต (Work Permit) อันส่งผลให้แรงงานเหล่านั้นไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและเสียสิทธิในด้านต่าง ๆ ที่รัฐให้บริการ เช่น ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข หรือการได้รับสัญชาติ เป็นต้น

¹ นักวิจัยชำนาญการ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

² อาจารย์ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

³ อาจารย์ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนไม่มีข้อมูลจำนวนแรงงานจากประเทศไทยที่เข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซียที่ถูกต้องแท้จริง และพบว่าข้อมูลจำนวนแรงงานไทยที่เข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ที่มีใบอนุญาตการทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายของกระทรวงแรงงานระหว่างปีพ.ศ.2547-2549 มีจำนวนรวม 14,186 คน ขณะที่ข้อมูลจากงานวิจัยเรื่อง “ครัวไทยในมาเลเซีย เมืองที่คนปรุงอาหาร ตาต้องไว หัวต้องเร็ว” ของโครงการวิจัยชุดชายแดนใต้ – มาเลเซีย ในปี2549รายงานว่าเฉพาะแรงงานที่เป็นคนในกลุ่มวัยรุ่นที่ทำงานในร้านอาหารไทย ประเภทร้านต้มยำมีมากกว่า 150,000 คน ซึ่งมีอยู่มากกว่า 30,000 ร้าน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ, 2549)

ดังนั้นการศึกษาถึงการย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซียตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตจึงน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง และเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายทั้งภาครัฐและเอกชนที่เข้าดำเนินกิจกรรมในประเทศมาเลเซียให้เกิดประโยชน์สูงสุดของคนทั้งสองประเทศ รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

วัตถุประสงค์ ขอบเขต และวิธีดำเนินการ

วัตถุประสงค์ของบทความนี้ เพื่อศึกษาการย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซียตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตว่ามีรูปแบบอย่างไร และมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาอย่างไร

ขอบเขตของการศึกษา การย้ายถิ่นของประชาชนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย จากจังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ สตูล เข้าไปในประเทศมาเลเซีย แบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา โดยนำเอาเวลา สถานที่ และสถานการณ์สำคัญเป็นเกณฑ์ในการแบ่งได้ดังนี้ ช่วงที่หนึ่งตั้งแต่อดีต-พ.ศ. 2451 เป็นช่วงที่ประเทศมาเลเซียยังมีที่ดินว่างเปล่าอยู่มาก พื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ และรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซียในปัจจุบันยังเป็นเขตอิทธิพลของราชอาณาจักรสยาม ช่วงที่สองตั้งแต่ พ.ศ.2452-2499 เป็นช่วงที่ประเทศไทยเสียดินแดนในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียให้แก่ประเทศอังกฤษ ถึงก่อนปีประเทศมาเลเซียได้รับเอกราช ช่วงที่สาม ตั้งแต่ พ.ศ.2500-2552 เป็นช่วงที่ประเทศมาเลเซีย

ได้รับเอกราชจนถึงปัจจุบัน และศึกษาถึงแนวโน้มของการย้ายถิ่นของประชาชน จากจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าไปในประเทศมาเลเซีย

การวิจัยเริ่มต้นด้วยการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นของประชาชน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซีย เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่และการดำรงชีวิตของกลุ่มคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยและข้อมูลเบื้องต้นของประเทศมาเลเซียถึงประวัติความเป็นมาสภาพความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ การศึกษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีการสัมภาษณ์บุคคล ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย รวมถึงการติดต่อกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานรวบรวมข้อมูล จากนั้นจึงได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษาออกเป็น 4 ประเด็นคือ แหล่งข้อมูล และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเสนอผลการศึกษาค้นคว้า โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 แหล่งข้อมูล จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการออกสำรวจพื้นที่ตามขอบข่ายที่กำหนด เพื่อกำหนดพื้นที่แหล่งข้อมูล โดยอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณา คือ เป็นชุมชน / หมู่บ้าน / เมืองในประเทศมาเลเซียที่มีประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยไปทำงานอยู่จำนวนมาก มีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย และเป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับการสัมภาษณ์บุคคลที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกแหล่งข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 1

แม้ว่าการวิจัยครั้งนี้มีการกำหนดพื้นที่ที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูลเพียง 8 หมู่บ้าน / ชุมชน ดังที่ได้กล่าวไว้ แต่ผู้วิจัยได้พยายามรวบรวมและเสนอข้อมูลจากหมู่บ้าน / ชุมชนอื่นที่มีการอ้างอิง หรือเห็นว่ามีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลมาประกอบด้วย

ตาราง 1 ข้อมูลหมู่บ้าน / ชุมชน ตำบล / เขต อำเภอ และรัฐที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูลและเป็นจุดรวบรวมข้อมูล

ที่	หมู่บ้าน / ชุมชน	ตำบล / ชุมชน	อำเภอ / เขต	รัฐ
1.	ปราชระโม	ป่าดงเกออร์โบา	เป็นดง	เกดะห์
2.	สุโห่งปัตตานี	สุโห่งปัตตานี	กัวจามูตา	เกดะห์
3.	เยอริยวี	อะเหรา	อะเหรา	ปะลิส
4.	กัวลาปะลิส	กัวลาปะลิส	กะงะห์	ปะลิส
5.	ตาเซะ	บลูก้อ เซม้ง	เบ็งกอลันฮูลู	เประ
6.	ไทปิง	ไทปิง	ไทปิง	เประ
7.	ปาเซมัส	ปาเซมัส	ปาเซมัส	กัลันตัน
8.	โกตาบารู	โกตาบารู	โกตาบารู	กัลันตัน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บอกข้อมูลหรือเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ โดยอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณา คือ เป็นประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ย้ายถิ่นเข้าไปในประเทศมาเลเซีย ทั้งที่ย้ายถิ่นชั่วคราวและย้ายถิ่นถาวร เป็นประชาชนที่ย้ายถิ่นทั้งที่เป็นคนไทยนับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ด้วยการเลือกประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ปริมาณบุคคลที่จะสัมภาษณ์ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้ประเด็นที่กำหนดไว้ในขอบเขตของการวิจัยมาเป็นประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

3. วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลในการศึกษานี้รวบรวมจากเอกสารและการสัมภาษณ์นำมาสรุปสาระสำคัญ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

4. เสนอผลการศึกษาค้นคว้า ผลการศึกษานำเสนอด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

พัฒนาการการย้ายถิ่นของประชาชนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซีย

การย้ายถิ่นของประชาชนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซียเป็นพฤติกรรมของกลุ่มคนที่มีความต่อเนื่องมีลักษณะเป็นกระบวนการที่ใช้เวลานาน เนื่องจากประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย มีความสัมพันธ์กับกลุ่มคนในประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะกับชุมชนในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซียมาโดยตลอด ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งการย้ายถิ่นของแต่ละช่วงก็มีเหตุแห่งปัจจัย คือเวลา สถานที่ และกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป ในแต่ละช่วงของการย้ายถิ่นมีประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การย้ายถิ่นช่วงที่หนึ่ง การย้ายถิ่นตั้งแต่อดีต-พ.ศ. 2451 เป็นช่วงที่ประเทศมาเลเซียมีที่ดินว่างเปล่าอยู่มาก พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ และรัฐตอนเหนือของมาเลเซียในปัจจุบันเป็นเขตอิทธิพลของราชอาณาจักรสยาม มีลักษณะสำคัญของการย้ายถิ่น ดังนี้

1.1 การบุกเบิกพื้นที่เพื่อการทำมาหากิน ดินแดนในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียในปัจจุบันได้แก่ เกดะห์ ปะลิส เประ และ กลันตันเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ทางด้านทิศเหนือมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทย มีเทือกเขาสันกาลาคีรีทอดขวางตลอดแนวจากทิศตะวันตกไปตะวันออก จากฝั่งอันดามันไปถึงฝั่งทะเลจีนใต้ เทือกเขาสันกาลาคีรีเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำหลายสายไหลผ่านที่ราบในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย เช่น แม่น้ำปะลิส แม่น้ำเกดะห์ แม่น้ำมูดา แม่น้ำเประ แม่น้ำกลันตัน และแม่น้ำสุโงโกลก เป็นต้น พื้นที่แถบนี้มีแม่น้ำลำคลองที่มีน้ำไหลผ่านตลอดปี มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์เป็นป่าร้อนชื้นอันเป็นที่เกิดของพืชและสัตว์ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ มีผลผลิตจากป่าทั้งพืชและสัตว์ที่เป็นประโยชน์ต่อการยังชีพ สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายที่เหมาะสมกับการทำกสิกรรม

การย้ายถิ่นของคนไทยสู่ดินแดนในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดภัยธรรมชาติ การศึกษาบทบาททางการเมืองของชนกลุ่มน้อยชาวสยามที่อยู่ในอำเภอเป็นดั่ง รัฐเกดะห์ ของ Arun A/L Boontiang (1991 : 6-7) ได้กล่าวว่า ในคริสต์ศตวรรษที่ 18-19 (พ.ศ.2300-2400) เกิดปัญหา

ทางเศรษฐกิจที่เมืองสงขลา และเมืองนครศรีธรรมราช ราษฎรส่วนหนึ่งจึงอพยพ มาอาศัยและบุกเบิกที่ทำกินในรัฐเกดะห์ ซึ่งขณะนั้นมีที่ดินกว้างขวาง และอุดมสมบูรณ์ ผู้ปกครองขณะนั้นมีนโยบายส่งเสริมการเพาะปลูกด้วย และจากการ เก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า มีหมู่บ้านของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยจำนวนมากที่ตั้ง ถิ่นฐานอยู่ในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย ซึ่งทางรัฐบาลของมาเลเซียเรียกคนกลุ่มนี้ ว่า โอริงเซียม (Orang Siam) ซึ่งหมายถึงคนพื้นเมืองที่เป็นชาวสยาม และจากการ เก็บข้อมูลของคณะผู้วิจัย จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุหลายคนที่มีอายุมากกว่า 80 ปี ได้บอกตรงกันว่า บรรพบุรุษอพยพมาจากเมืองไทย แต่บอกไม่ได้ว่าเมื่อไร แต่ประมาณการได้ว่าไม่น้อยกว่า 150 ปี และในปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นใน บริเวณที่ราบเชิงเขา และที่ราบลุ่มน้ำ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะ ในบริเวณลุ่มแม่น้ำปะลิส แม่น้ำเกดะห์ แม่น้ำมูดา และแม่น้ำโกลก เป็นต้น เช่น หมู่บ้านของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ในอำเภอปาดังเตอรัง เป็นต้น เชะ กัวลามาตา และ บาลิง ของรัฐเกดะห์ ในเขตอาเหะราและจูปิง ของรัฐปะลิส ในอำเภอเป็งกอลันฮูลู และไทปิง ของรัฐเประ และในเขตอำเภอตุ้มปัสและปาเซมัส ของรัฐกลันตัน เป็นต้น

1.2 หนีความผิดกฎหมายบ้านเมือง มีคนไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัด ชายแดนภาคใต้อีกกลุ่มหนึ่งได้ย้ายถิ่นเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในรัฐปะลิสและเกดะห์ ก็คือบุคคลที่ได้กระทำผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง (คำนวน นวลสนอง, 2549: 32) ที่บ้านปาดังเซราในอดีตมีคนกลุ่มหนึ่งที่ทำผิดกฎหมายบ้านเมืองจากประเทศไทย บางคนทำความผิดด้วยการมีพฤติกรรมเป็นโจรผู้ร้าย เกิดการทะเลาะวิวาทถึงกับ เสียชีวิตหรือหนีการถูกเกณฑ์เข้ารับราชการทหาร เป็นต้น คนเหล่านี้จะหนี เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านและได้เปลี่ยนพฤติกรรมมาประพฤติตนประกอบอาชีพ ที่สุจริต เมื่ออาศัยอยู่หลายปีก็ได้รับสัญชาติเป็นมาเลเซีย

1.3 เกิดภาวะสงคราม แต่เดิมหัวเมืองมลายูได้แก่ เมืองปัตตานี กลันตัน ตรังกานู และเกดะห์ (ไทรบุรี) เคยเป็นหัวเมืองที่เคยอ่อนน้อมหรือเป็นเมืองที่อยู่ ภายใต้อิทธิพลของไทยมาก่อน แต่เมื่อไรที่ไทยอ่อนแอ เมืองเหล่านี้ก็ตั้งตนเป็นอิสระ ไทยจึงต้องทำสงครามกับหัวเมืองมลายูหลายครั้ง โดยเฉพาะการทำสงครามกับ เมืองปัตตานี เกดะห์ เประ และกลันตัน ซึ่งการย้ายถิ่นอันเนื่องมาจากภาวะสงคราม

เกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ คือ การหนีภัยสงคราม และการกวาดครัวและการขจัดตาทิพ

1.3.1 การหนีภัยสงคราม การเกิดสงครามระหว่างสยามกับหัวเมืองมลายู แต่ครั้งใดสร้างความสะดวกร่อนให้กับประชาชนในหัวเมืองมลายู ถูกจับเป็นเชลย และเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก สุริยะ สนิวา (2551: 12) ได้กล่าวว่า เมื่อประมาณ 25-30 ปีที่ผ่านมา จากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยทำให้ชาวบ้านต้องอพยพหนีตายเข้าไปยังประเทศมาเลเซียประมาณ 3,000 คน ร้อยละ 70 ไม่ยอมกลับมาเมืองไทย ที่เหลือมีความประสงค์จะอยู่ในประเทศมาเลเซียเป็นการถาวร ซึ่งทางการประเทศมาเลเซียให้ไปตั้งรกรากอยู่ที่อำเภอคูวอมูซัง รัฐกลันตัน และรับโอนสัญชาติพร้อมที่ดินทำกิน และเงินช่วยเหลือเพื่อลงทุนทำมาหากิน จากการเก็บข้อมูลภาคสนามของคณะผู้วิจัย (9 เมษายน 2551) พบว่ามีหลายชุมชนที่บรรพบุรุษอพยพมาจากปัตตานีเมื่อประมาณ 200-300 ปีมาแล้ว ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่า กลุ่มคนจากปัตตานีเหล่านี้ อพยพไปตั้งหลักแหล่งในมาเลเซียอันเนื่องมาจากการเกิดภาวะสงคราม จากการสัมภาษณ์ปะหลัง (9 เมษายน 2551) ถึงเรื่องราวของคนปัตตานีที่มีการย้ายถิ่นไปตั้งถิ่นฐานในประเทศมาเลเซียโดยเฉพาะที่อยู่ในรัฐทางตอนเหนือ จากเรื่องราวที่เป็นประวัติศาสตร์ชาติ และตำนานหรือเรื่องเล่าในท้องถิ่น ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่า การหนีภัยสงครามที่เกิดขึ้นหลายครั้งในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้นระหว่างสยามกับหัวเมืองมลายู จึงเป็นการย้ายถิ่นครั้งใหญ่อีกช่วงหนึ่งของการย้ายถิ่นของคนจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยในปัจจุบันเข้าไปตั้งถิ่นฐานในประเทศมาเลเซีย

1.3.2 การกวาดครัวและการขจัดตาทิพ สงครามที่เกิดขึ้นในหัวเมืองมลายูกับหัวเมืองทางปักชำใต้ของไทยเกิดขึ้นหลายครั้ง เมื่อฝ่ายใดชนะนอกจากจะริบเอาทรัพย์สินเงินทองแล้วบางครั้งก็มีการกวาดครัวไปด้วย นอกจากนั้นแล้วรัฐทางตอนเหนือของมาเลเซียในอดีตก่อนเสียให้แก่อังกฤษในปี พ.ศ.2452 เคยเป็นเมืองประเทศราชหรือเป็นเมืองในเขตอิทธิพลของสยามมาโดยตลอด ถึงแม้บางช่วงจะมีชนชาติอื่นเข้ามาเมื่ออิทธิพล แต่ก็เป็นระยะเวลาที่ไม่ยาวนาน ซึ่งการปกครองของราชอาณาจักรสยามในยุคนั้นจะส่งขุนนางไปประจำควบคุมอยู่ที่รัฐต่าง ๆ โดยเฉพาะขุนนางที่ประจำอยู่ในจังหวัดชายแดน เนื่องจากการรู้จักพื้นที่ และความรู้เรื่องภาษาที่ใช้อยู่ในท้องถิ่นเป็นอย่างดี ดังนั้นขุนนางจะนำผู้คนและกอง

กำลังรักษาการณ์ของทวนไปด้วย ซึ่งสมัยก่อนขุนนางผู้ใหญ่แต่ละท่านจะมีกองกำลังของตนเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นแล้วก็จะอพยพครอบครัวคนไทยไปไว้ตามรัฐต่าง ๆ ด้วยเพื่อประโยชน์ในการปกครอง ยุทธวิธีของคนในสมัยโบราณเรียกกันว่า การตัดตาทัพนั่นเอง ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยที่ย้ายถิ่นเข้าไปตั้งถิ่นฐานในประเทศมาเลเซียในช่วงนี้มีทั้งที่เป็นคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธและคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามดังที่พระญาณโมลีธรรมวาทีสุนทร เจ้าคณะจังหวัดปัตตานี (2479: 5) ได้กล่าวว่า คนไทยที่ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในหัวเมืองมลายูนั้นมีมานานแล้ว ชุมมลายูเดี่ยวนั้นเรียกพวกไทยเดิมที่นับถือศาสนาอิสลามว่า ส่าลำ และเรียกคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธว่า ไทยเค็ม และเรียกชาวเกาะสุมาตราที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ว่ามลายู ซึ่งกลุ่มคนที่เรียกว่าส่าลำมีวัฒนธรรมแตกต่างกับกลุ่มชนมลายูคือ พูดภาษาไทยในชีวิตประจำวัน แต่นับถือศาสนาอิสลาม และนักโบราณคดีของชาวตะวันตกสันนิษฐานว่า คำว่าส่าลำมาจากคำว่าสยามอิสลาม คือเรียกเมื่อภายหลังที่คนสยามเข้ารีตศาสนาอิสลามแล้ว

ภาพที่ 1 ชาวภาคใต้เชื้อสายไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม บ้านกูโบร์ ปัตตานี รัฐยะโฮร์

ภาพที่ 2 ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่นับถือศาสนาพุทธที่บ้านดิดิ อาการ์ รัฐเกดะห์

2. การย้ายถิ่นช่วงที่สอง ตั้งแต่ พ.ศ. 2452-2499 เป็นช่วงที่ไทยเสียดินแดนในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียให้แก่อังกฤษถึงก่อนปีที่มีกบฏจีนได้รับเอกราชในปี พ.ศ. 2452 รัฐบาลไทยซึ่งเรียกกันว่า รัฐบาลสยามในสมัยนั้น ได้ทำสนธิสัญญามอบอำนาจและอำนาจที่เคยครอบครองรัฐเกดะห์ ปะลิส กลันตัน และตรังกานู ให้แก่อังกฤษ ซึ่งรัฐบาลอังกฤษได้ใช้บทบาททางการเมืองการปกครองผ่านทางประมุขหรือสุลต่านหรืออาจเป็นข้าราชการที่มีอยู่ของรัฐนั้น ๆ และรัฐบาลอังกฤษก็ไม่ค่อยสนใจทางการเมืองการปกครองที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองมากนัก แต่จะให้ความสนใจทางการค้าเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการทำเหมืองแร่ดีบุกและการทำสวนยางพารา การย้ายถิ่นในช่วงนี้มีลักษณะสำคัญดังนี้

2.1 การเข้าไปรับจ้างทางการเกษตร ในช่วงนี้อังกฤษตั้งฐานทัพเรือที่ปีนัง เพื่อใช้เป็นสถานที่พักเรือ ซ่อมเรือ และจอดรับเสบียงอาหาร ดังนั้นการปลูกข้าว

เลี้ยงสัตว์ และปลูกผักต่าง ๆ ของรัฐเคดะห์จึงมีความสำคัญมากขึ้น ดังนั้นจึงมีประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าไปรับจ้างทำนาและเกี่ยวข้าวในรัฐเคดะห์และปะลิส นอกจากนั้นแล้วส่วนหนึ่งก็ไปรับจ้างทำสวนยางในรัฐเคดะห์ และเประ

2.2 ดินแดนในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียกลับมาเป็นของไทยอีกครั้งในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 การที่ไทยยินยอมให้ญี่ปุ่นเดินทางผ่านประเทศ และญี่ปุ่นสามารถยึดดินแดนมลายู ซึ่งอยู่ภายใต้การอารักขาของอังกฤษได้ ครั้นถึงวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2486 ญี่ปุ่นจึงมอบดินแดน เคดะห์ (ไทรบุรี) ปะลิส กลันตัน และตรังกานูให้กับประเทศไทย เพราะเห็นว่าแต่เดิมเมืองเหล่านี้เคยเป็นของไทย และเรียกดินแดนเหล่านี้ในขณะนั้นว่า "สิริรัฐมลายู" และทหารไทยได้เชิญธงชาติไทยขึ้นสู่อยอดเสาครั้งแรกที่วัดโพธิเจติยาราม (วัดทุ่งควาย) ตำบลปางเกอริเบา อำเภอเป็นดงรัฐเคดะห์ ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่คนไทยอาศัยอยู่หนาแน่น ครั้นถึงวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2488 ญี่ปุ่นประกาศแพ้สงครามอย่างไม่มีเงื่อนไข และฝ่ายกองทัพไทยที่ประกาศร่วมรบกับกองทัพญี่ปุ่นก็ให้ถือเป็นโมฆะ เพราะกองทัพกระทำไปเพราะความจำใจ และถูกบังคับ และไทยก็ต้องคืนดินแดนสิริรัฐมลายูให้แก่อังกฤษ (คำนวน นวลสนอง, 2546: 68-71) ในช่วงปี พ.ศ. 2486-2488 เมื่อครั้งที่ไทยได้ดินแดนในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียในปัจจุบันกลับมาเป็นของไทยอีกครั้งหนึ่ง ในช่วงนั้นมีเรื่องเล่าว่า ทหารที่เข้ามารักษาความสงบเรียบร้อยส่วนใหญ่นี้เป็นทหารมาจากจังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานีก็เป็นอีกครั้งหนึ่งที่คนไทยที่มีภูมิลำเนาเดิมบริเวณอำเภอจะนะ เทพา และสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ได้เข้าไปตั้งถิ่นฐานที่รัฐเคดะห์ มากพอสมควรในพื้นที่บริเวณอำเภอป่าตองเตอรับ เป็นดง และกัวลามูดา

3. การย้ายถิ่นช่วงที่สาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 - 2552 ซึ่งเป็นช่วงที่มาเลเซียได้รับเอกราชจนถึงปัจจุบัน มาเลเซียได้นำประเทศไปสู่ยุคใหม่อย่างเข้มแข็ง ชาวมาเลเซียรู้สึกภาคภูมิใจในความเจริญก้าวหน้าของประเทศความก้าวหน้าที่แสดงให้เห็นได้อย่างดีที่สุดก็คือ โครงการพัฒนาชนบทและการเริ่มต้นนโยบายในการปรับปรุงประเทศให้เป็นอุตสาหกรรม มาตรการเหล่านี้มุ่งนำเอาความเจริญไปสู่ชนบทและการมีงานทำ ซึ่งรัฐบาลมีเงินมากพอในการสร้างถนนและสะพาน โครงการชลประทานและพลังงาน ปรับปรุงการเกษตรและการศึกษาในชนบทให้ดีขึ้นทำให้มาเลเซียมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมมาจนถึงปัจจุบัน

และการย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปในมาเลเซีย ในช่วงนี้ มองเห็นได้ชัดเจนกว่าสองช่วงแรก เนื่องจากระยะเวลาที่ผ่านมาไม่นานนัก มีลักษณะสำคัญของการย้ายถิ่นดังนี้

3.1 การเข้าไปทำงานการย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในมาเลเซียมีทั้งไทยมุสลิม และไทยพุทธ โดยเฉพาะไทยมุสลิมจะมีค่านิยมเข้าไปทำงานในมาเลเซียกันมาก เพราะเชื่อว่า จะเป็นแหล่งที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัว การดำเนินชีวิตระหว่างการทำงานก็จะมีความสะดวกสบายกว่าไปทำงานที่อื่น โดยเฉพาะ กรุงเทพฯ เนื่องจากระยะทางไม่ไกลนัก (Klanarong, 2003) การดำเนินชีวิตอย่างวัฒนธรรมอิสลาม (อาหวัง ล่านุ่ย และคณะ, 2540) สื่อสารด้วยการใช้ภาษามลายูที่เข้าใจกันได้ง่าย รายได้ดี และมีความปลอดภัย ซึ่งประเภทของการเข้าไปทำงานที่สำคัญดังนี้

3.1.1 รับจ้างทำนา ตั้งแต่ประเทศมาเลเซีย ได้รับเอกราชจนถึงประมาณปี พ.ศ. 2530 จะมีทั้งคนไทยพุทธและไทยมุสลิม เข้าไปรับจ้างดำนา เก็บข้าว และตีข้าว ดังกรณีการเข้าไปรับจ้างทำนาในรัฐเกดะห์ ในรัฐนี้จะมีพื้นที่การทำนามากที่สุดของประเทศ พื้นที่การทำนาจจะมีมากในบริเวณอำเภอเป็นดั่ง กัวลาลุมปูดา และปาดังเตอรัน จากการศึกษาภาคสนามในรัฐเกดะห์ (เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2551) กรณีการเข้าไปรับจ้างทำนาที่หมู่บ้านกูบังจิโร อำเภอเป็นดั่งรัฐเกดะห์ ราชีอะห์ บิน อีลฮะกั ได้เล่าถึงขั้นตอนการนำเข้าแรงงานจากเมืองไทยเข้าไปทำนาว่า เมื่อต้องการทำนาจจะติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อรับแรงงานจากต่างชาติ เมื่อได้รับหนังสืออนุญาตจากรัฐแล้วจะติดต่อแรงงานจากเมืองไทย และทำตามขั้นตอนของรัฐทุกอย่าง จำนวนแรงงานที่รับแต่ละครั้งประมาณ 15-40 คน เมื่อรับมาแล้วผู้ติดต่อจะรับผิดชอบในส่วนของที่พัก และอาหาร 3 มื้อต่อวัน ถ้าในกรณีแรงงานเจ็บป่วยจะนำไปส่งโรงพยาบาลและจะรับผิดชอบค่าใช้จ่าย (ราชีอะห์ บิน อีลฮะกั ผู้ให้สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2551) นอกจากนั้นแล้ว ก๊ะมะ บิน เลาะห์ ได้เล่าเพิ่มเติมว่า ประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา เริ่มแรกผู้คนจากเมืองไทยมาเยี่ยมญาติและมาช่วยตีข้าว ต่อมามีชาวบ้านในละแวกเดียวกันเริ่มจ้างและขยายวงกว้างออกไป แต่เดิมติดต่อผ่านคนที่รู้จักกันหรือปากต่อปาก ในปัจจุบันติดต่อกันเองและทำถูกต้องตามกฎหมาย การทำงานจะทำงานเป็นช่วง ช่วงหนึ่ง

ประมาณ 1 เดือน โดยจะทำงานเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งมีจำนวนประมาณ 15 คน การทำงานจะเริ่มตั้งแต่ 07.00-17.00น. แต่หากใครต้องการรายได้เพิ่มขึ้นก็จะอยู่นานกว่า 1 เดือน แรงงานส่วนใหญ่มาจากจังหวัดปัตตานี เช่น บริเวณบ้านปยุตตันหยง ปานาเระ ปาลัส ดาลอ มะปริง ยะหริ่ง และในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกัน แรงงานส่วนใหญ่อายุประมาณ 35 ปี และใช้หนังสือผ่านแดน (Border Pass) ในการเดินทางเข้าประเทศมาเลเซีย และในส่วนของช่วงระยะเวลาการทำงานจะแบ่งตามช่วงของการทำนา เช่น ในช่วงค้ำนาระยะเวลา 3 เดือน จะอยู่ในประเทศมาเลเซียครั้งละ 1 เดือนและจะกลับไปพักประมาณ 20 วัน ถึง 1 เดือน แล้วจะกลับมาอีกครั้ง จากนั้นก็จะเป็นการเดินทางเข้าไปรับจ้างดูแลต้นข้าว เช่น ใส่ปุ๋ย ดายหญ้า และดูแลน้ำ เป็นต้น การทำนาในรัฐเกดะห์ในบางพื้นที่ยังต้องใช้แรงงานคน เพราะที่นาบางพื้นที่เป็นนาลึกใช้เครื่องจักรไม่ได้ เนื่องจากต้นกล้าสั้น ถ้าทำนาหว่านก็ถูกหอยเชอรี่กินหมด และรัฐบาลจะให้การสนับสนุนการทำนา เช่น การให้ปุ๋ย การให้ยาฆ่าแมลง และการช่วยเหลือพันธุ์ข้าว เป็นต้น (ก๊ะมะ บิน เลาะห์ ผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2551)

3.1.2 ทำงานร้านอาหาร ในประเทศมาเลเซียจะมีร้านอาหารไทยกระจายอยู่ทั่วไป เพราะธุรกิจดังกล่าวได้รับความนิยมจากผู้บริโภคชาวมาเลเซียจำนวนมาก ประมาณการว่าทั่วประเทศจะมีประมาณ 4,000-5,000 ร้าน เฉพาะในกัวลาลัมเปอร์คาดว่าจะมีร้านอาหารไทยประมาณ 3,000 ร้าน และปัจจัยที่ทำให้คนไทยเดินทางไปเปิดร้านอาหารที่มาเลเซียก็คือ รายได้เป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากงานในฝั่งไทยนั้นหายาก และงานที่คล้ายคลึงกันรายได้จะน้อยกว่าเมื่อเทียบกับงานในฝั่งมาเลเซีย จนกระทั่งมีคำกล่าวที่ว่า ใครอยากสร้างเนื้อสร้างตัวต้องไปทำงานที่มาเลเซีย และจากการสำรวจภาคสนาม ณ เมืองสุโงงปัตตานี รัฐ เกดะห์ (เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2551) เจ้าของร้านอาหารแห่งหนึ่งได้วิเคราะห์พฤติกรรม การบริโภคของคนมาเลเซียจากประสบการณ์ว่า คนมาเลเซียทำอาหารรสชาติส่วนใหญ่จะมีรสจัด แต่อาหารไทยเขาจะชอบมาก รายการอาหารที่นิยมคือ ต้มยำ ผัดเนื้อแดง คะน่ำปลาเค็ม ร้านอาหารจะเปิดประมาณ 5 โมงเย็น ถึงตี 1 หรือตีกกว่านั้น และเจ้าของร้านอาหารบางรายระบุว่า การใช้เงินลงทุนประมาณ 250,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการเช่าที่ดิน สร้างร้าน เช่าที่พักให้คนงาน ค่าไฟ

ค่าน้ำ และเชื้อของเข้าร้านในแต่ละร้านจะมีอีกอย่างน้อย 2 คน จะมีรายได้ประมาณ เดือนละ 10,000 - 15,000 บาท จากการเก็บข้อมูลที่บ้านเขยอชาติ เขตอะเหรา รัฐปะลิส พบว่า มีร้านอาหารไทยเปิดให้บริการอยู่ทั่วไป การติดต่อสื่อสารกับลูกค้า จะใช้ภาษาวมลาญ การสื่อสารด้วยภาษาไทยจะต้องสร้างความสนิทสนมพอสมควร จึงจะพูดคุยด้วย จากการศึกษาจะเห็นคนไทยที่ไปทำร้านอาหารต้องมีปฏิสัมพันธ์ กับบุคคลหลายฝ่าย มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน (สัมภาษณ์ นารีพะ, เมื่อ 10 มีนาคม 2551)

3.1.3 รับจ้างกรีดยาง มีประชาชนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยจำนวนมากที่เข้าไปรับจ้างกรีดยางในประเทศมาเลเซีย จะกระจายอยู่ทั่วไปใน รัฐตอนเหนือของมาเลเซีย โดยเฉพาะในอำเภอที่ติดต่อกับชายแดนของไทย เช่น ในอำเภอของะห์ รัฐปะลิส อำเภอปาเซมัส รัฐกลันตัน เป็นต้น ได้รับค่าจ้างวันละ 300 - 400 บาทต่อวันรายได้ประมาณเดือนละ 9,000 บาท สาเหตุที่ไปรับจ้างกรีดยาง ในมาเลเซียเนื่องจากมีความยากจน มีรายได้ดีมากกว่าการรับจ้างกรีดยางในเมืองไทย และไม่มีปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ ด้วยการได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้านให้เข้าไปรับจ้างกรีดยาง และใช้ใบผ่านแทนในการเดินทางเข้าไปทำงาน (โมละนะ ตัธรอ, ผู้ให้สัมภาษณ์, เมื่อ 25 สิงหาคม 2551)

ภาพที่ 3 แรงงานสตรีไทยในร้านอาหารประเทศมาเลเซีย

3.1.4 รับจ้างก่อสร้าง เป็นงานอีกลักษณะหนึ่งที่ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ซึ่งทางนายจ้างชาวมาเลเซียมีความพอใจในฝีมือทางช่างก่อสร้างของคนไทยเป็นอย่างมาก จากการเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่าในทุกเมืองที่เข้าไปจะพบผู้รับจ้างก่อสร้างที่เป็นคนไทยในพื้นที่ และนอกจากเป็นประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้วก็พบคนจากภาคอื่นๆ ของไทย เป็นจำนวนมาก ได้รับค่าจ้างวันละประมาณ 500 บาท สาเหตุที่เข้ามาทำงานที่ประเทศมาเลเซียเนื่องจากได้ค่าจ้างสูง โดยมีชาวมาเลเซียชักชวนให้มาทำงาน และเดินทางเข้ามาทำงานด้วยการใช้ใบผ่านแดน สภาพโดยทั่วไปแล้วนายจ้างให้การดูแลดี (อับดุลมายิด เยราณี ผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2551)

3.1.5 รับจ้างทำประมง ประชาชนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยที่เข้าไปทำการประมงในประเทศมาเลเซีย ส่วนใหญ่จะเข้าไปทำงานที่กัวลาปะลิส และเกาะลังกาวิ ดังตัวอย่างของนายดาหนิ โต๊ะยู อายุ 44 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่บ้านชะมวง ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล จบการศึกษาชั้น ป.6 ไปทำงานประมงเป็นได้กึ่งเรือที่เกาะลังกาวิมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 รายได้เดือนละ 30,000 บาท มีรายได้ดีและนายจ้างดูแลอย่างดี เขาเล่าว่า นายจ้างชาวมาเลเซียชอบคนไทยมาก เพราะเป็นคนขยัน และมีความซื่อสัตย์ และเขาเองมีเพื่อนหลายคนทีไปรับจ้างทำการประมงที่มาเลเซีย แต่งานที่ปฏิบัติจะแตกต่างกันออกไปบ้าง และค่าจ้างก็แตกต่างกัน เช่น ลูกเรือประมง รายได้วันละ 200-300 บาท ลูกจ้างรับซื้อหอยหลายจากเรือประมง รายได้วันละ 250 บาท ลูกเรือประมงจับหอยหลายวันละ 300 บาท และได้บอกข้อมูลเพิ่มเติมว่า คนไทยไปทำงานเป็นลูกเรือประมงที่เกาะลังกาวิประมาณ 1,000 คน มีเรือประมงประมาณ 50 ลำ (ดาหนิ โต๊ะยู ผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2551)

3.1.6 เข้าไปเพื่อการศึกษา ในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย จะมีเยาวชนเดินทางไปเรียนในโรงเรียนของประเทศมาเลเซีย ที่เห็นได้ชัดเจนก็คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจากอำเภอสุโหงโกลก จังหวัดนราธิวาสเข้าไปเรียนที่อำเภอปาเสมัส รัฐกลันตัน และนักเรียนจากอำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาสเข้าไปเรียนที่อำเภอเยลลี รัฐกลันตัน ส่วนใหญ่จะไปเข้าและกลับเย็น มีทั้ง

ที่เดินทางผ่านด่านสุโงโกลก และเดินทางด้วยเรือข้ามแม่น้ำสุโงโกลก ในระดับประถมศึกษาไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ต้องจ่ายค่าบำรุงการศึกษาในทุกประเภท ปีละ 1,500 บาท และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ต้องจ่ายค่าบำรุงการศึกษาในทุกประเภทปีละ 1,750 บาท เอกสารที่ใช้เดินทางเข้าไปศึกษาเล่าเรียนในประเทศมาเลเซีย คือ ตี๋อบัตรของสัญชาติ ซึ่งไม่มีปัญหาในการเดินทาง และเห็นว่าการเดินทางเข้าไปศึกษาในประเทศมาเลเซียมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองและนักเรียนมีความเชื่อว่า เมื่อเรียนจบแล้วจะมีงานทำ และมีวัฒนธรรมด้านภาษา และ ศาสนาเดียวกัน ทำให้ง่ายต่อการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ รวมทั้งความปลอดภัยในพื้นที่ (ลลิตา ผู้ให้สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2551) และในปัจจุบันมีผู้นิยมไปเรียนในประเทศมาเลเซียในระดับอุดมศึกษามากขึ้น เนื่องจากค่าเล่าเรียนถูกกว่าในเมืองไทย และเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษา ออวาตีป เรดได้ประมาณการให้ฟังว่า เฉพาะในรัฐเกดะห์ บีนัง และเประ มีนักศึกษาจากประเทศไทยไปศึกษาอยู่ไม่น้อยกว่า 200 คน และคาดการณ์ว่าจะมีนักศึกษาจากเมืองไทยเข้าไปศึกษาในประเทศมาเลเซียมากขึ้นในอนาคต (ออวาตีป อับดุลลาเคร์ ผู้ให้สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2551)

ภาพที่ 4 นักเรียนไทยที่เข้าไปเรียนที่อำเภอปาเซมัส รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ณด่านวันเตกปึงยัง

3.1.7 การเข้าไปประกอบอาชีพอื่น ๆ จากการเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า มีประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซียอีกหลายอย่างทีนอกเหนือจากที่กล่าวไปแล้ว และมีอยู่มากพอสมควรกระจายอยู่ทั่วไปทั้งประเทศ เช่น งานนวดแผนโบราณ แม่บ้าน และพนักงานขายของตามร้านค้าต่าง ๆ เป็นต้น

3.2 การเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง เกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดนขึ้นหลายกลุ่มและทางรัฐบาลไทยก็พยายามหาทางแก้ไขมาเกือบทุกรัฐบาล ในบางช่วงความไม่สงบก็ลดน้อยลง แต่ในบางช่วงก็เกิดความรุนแรง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้การเลี้ยงชีพของประชาชนเกิดความทุกข์ยากลำบาก วิธีการดำเนินชีวิตของประชาชนก็ไม่สามารถดำเนินไปได้ตามปกติ การประกอบอาชีพบางอย่างก็ไม่ปลอดภัย เช่น การกรีดยาง ทำสวนผลไม้ และการค้าขาย เป็นต้น มีประชาชนจำนวนมากได้ย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย

แนวโน้มการย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซีย

การวิเคราะห์แนวโน้มการย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซีย ได้อาศัยข้อมูลที่เป็นความรู้ความเข้าใจจากการศึกษาพัฒนาการการย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซียเป็นข้อมูลสำคัญดังข้อคิดที่ว่า ศึกษาเรื่องราวในอดีตทำความเข้าใจถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อพยากรณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต จึงสามารถวิเคราะห์ถึงแนวโน้มการย้ายถิ่นดังกล่าวในประเด็นสำคัญดังนี้

1. ปัจจัยที่มีส่วนในการผลักดันและดึงดูดที่มีต่อการย้ายถิ่น

1.1 คำนิยมจากความเชื่อที่ว่า การเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซียจะทำให้สามารถหารายได้ให้กับครอบครัวเพิ่มมากขึ้น

1.2 ไม่สามารถหางานทำได้ภายในหมู่บ้าน ชุมชน หรือภายในจังหวัด

1.3 เกิดสถานการณ์ความไม่สงบขึ้นในพื้นที่ จึงไม่สามารถทำงาน

ที่เป็นงานประจำของครอบครัวได้สะดวก เช่น กรีดยาง ทำสวนผลไม้ และรับจ้างทั่วไป เป็นต้น แต่จะมีอยู่ในบางพื้นที่เท่านั้น

1.4 รายได้ไม่พอใช้ในครอบครัว เช่น ค่าเล่าเรียนบุตร เครื่องใช้ในครัวเรือน และอาหาร เป็นต้น

2. ปัจจัยที่มีส่วนในการดึงดูดที่สำคัญได้แก่

2.1 โอกาสที่จะได้ทำงานมีสูงหรือมีโอกาสให้เลือกอาชีพที่ตนเองถนัดได้มาก

2.2 โอกาสที่จะสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวสูง

2.3 ส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูในการสื่อสาร นับถือศาสนาอิสลาม

2.4 ญาติหรือเพื่อนบ้านไปทำงานอยู่ก่อน จึงตามไปด้วยในตอนหลัง

3. ลักษณะการย้ายถิ่น ที่สำคัญได้แก่

3.1 ผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่จะย้ายเข้าไปทำงานในรัฐทางตอนเหนือของมาเลเซีย ซึ่งมีชายแดนติดต่อกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย เนื่องจากการเดินทางไม่ไกลมากนัก และสามารถใช้ใบผ่านแดนได้ ซึ่งใช้ได้เฉพาะคนที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนของทั้งสองประเทศเท่านั้น

3.2 การย้ายถิ่นมักจะดำเนินไปอย่างเป็นขั้นตอน เช่น ไปกับญาติหรือเพื่อนบ้าน นายหน้าเป็นผู้เดินทางมาติดต่อ และนายจ้างเป็นผู้มารับ เป็นต้น

3.3 การย้ายถิ่นที่ห่างไกลออกไป จะมีแรงดึงดูดน้อยลงตามลำดับ เช่น ในรัฐทางตอนเหนือของมาเลเซีย ได้แก่ เกดะห์ ปะลิส เประ และปีนัง จะมีการย้ายถิ่นของแรงงานเข้าไปทำงานจำนวนมากกว่าในรัฐปาหัง มะละกา และยะโฮร์ เป็นต้น

3.4 ผู้ย้ายถิ่นที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองของแต่ละจังหวัด จะมีการย้ายถิ่นน้อยกว่าผู้ย้ายถิ่นที่อาศัยอยู่ในอำเภอรอบนอกออกไป

3.5 ผู้หญิงจะย้ายถิ่นมากกว่าผู้ชาย และจากการรวบรวมข้อมูลภาคสนามพบว่าการย้ายถิ่นของผู้ชายจะออกไปไกลกว่าการย้ายถิ่นของผู้หญิง

3.6 มีทั้งการย้ายถิ่นถาวรและการย้ายถิ่นชั่วคราว ซึ่งการย้ายถิ่นถาวรส่วนใหญ่จะเป็นการย้ายถิ่นในอดีต เมื่อครั้งที่ยังไม่มีการแบ่งเขตชายแดนของประเทศที่แน่นอน และการย้ายถิ่นเนื่องจากการแต่งงาน ส่วนปัจจุบันมักจะเป็นการย้ายถิ่นชั่วคราว ซึ่งเป็นการย้ายถิ่นเพื่อเข้าไปทำงานส่วนใหญ่แล้วจะกลับบ้านเดือน

ละครั้ง และนำเงินกลับบ้านด้วยตนเอง หรือการย้ายถิ่นตามฤดูกาล เช่น การรับจ้างทำนา ตัดอ้อย และการกรีดยาง เป็นต้น

3.7 ลักษณะของผู้ย้ายถิ่น ผู้ที่ย้ายถิ่นเข้าไปในประเทศมาเลเซียในปัจจุบันมักจะมีอายุอยู่ในวัยแรงงาน ในส่วนของอายุนั้นจะขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่ไปทำ เช่น เป็นลูกจ้างในร้านอาหารมักจะเป็นคนหนุ่มสาวอายุตั้งแต่ 16-25 ปี การรับจ้างเป็นได้ทั้งเรือ มักจะเป็นผู้มีครอบครัวแล้วและมีประสบการณ์ อายุตั้งแต่ 35-50 ปี และการไปรับจ้างกรีดยางส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย อายุตั้งแต่ 20-50 ปี เป็นต้น ส่วนคนที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จะมีการย้ายถิ่นน้อยลงตามลำดับของอายุที่มากขึ้น ทั้งนี้เพราะในกลุ่มคนสูงอายุจะมีความผูกพันกับท้องถิ่นเดิมของตนอย่างหนาแน่นทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ถ้าเขาย้ายถิ่นจะเสียประโยชน์ซึ่งเขาได้สะสมมานานในถิ่นเดิมมากกว่าผลได้ในถิ่นใหม่ ซึ่งอาจต้องไปตั้งถิ่นใหม่

จากข้อมูลที่ปรากฏสังเกตได้ว่า ไม่ใช่ทุกคนจะมีความสามารถในการย้ายถิ่นเหมือนกันหมด ซึ่งคนที่สนใจในการย้ายถิ่นมักจะเป็นคนหนุ่มสาวที่มีความกระตือรือร้นสนใจโลกภายนอกมีความรอบรู้ หูตากว้างขวางและมีจิตใจกล้าเสี่ยง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผู้ย้ายถิ่นจะมีคุณลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากบุคคลที่ไม่ย้ายถิ่น

ประเมินสถานการณ์แนวโน้มการย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การย้ายถิ่นของประชาชนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซีย จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านมามีการย้ายถิ่นเรื่อยมาอย่างต่อเนื่อง มีความเกี่ยวข้องกับทางด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมมาโดยตลอด ครั้นถึงปัจจุบันนับตั้งแต่ประเทศมาเลเซียได้รับเอกราชในปี พ.ศ. 2500 มาเลเซียได้สร้างประเทศให้มีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมีโครงสร้างพื้นฐานที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศที่แข็งแกร่ง เช่น ถนน ไฟฟ้า การสื่อสาร และระบบชลประทาน เป็นต้น มีฐานะทางการเงินที่เพียงพอต่อการวางแผนพัฒนาประเทศในอนาคต มีการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เช่น น้ำมัน ป่าไม้ แร่ดีบุก และสัตว์น้ำในเขตน่านน้ำยังชุกชุม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้ประชาชนของมาเลเซียส่วนใหญ่ยังมีอำนาจ

การซื้อสูงและมีความสามารถในการลงทุนในกิจการต่าง ๆ อีกทั้งยังมีแรงผลักดันที่มีต่อประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนของไทย เช่น การไม่มีงาน รายได้ที่ไม่พอใช้ในครอบครัว และสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ซึ่งมีปรากฏให้เห็นอยู่ทุกวัน เป็นต้น การย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซียในปัจจุบันที่เน้นการเข้าไปทำงาน สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการสู่ความเสมอภาคของเศรษฐกิจและสังคมของคนชายแดน ที่พยายามดิ้นรนเพื่อให้การดำรงชีวิตดำเนินไปได้และสนองตอบต่อความต้องการดำรงอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมปัจจุบัน นอกจากนั้นแล้วเมื่อผู้ย้ายถิ่นย้ายกลับภูมิลำเนาเดิมของตนก็สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ และทัศนคติใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปในทางที่ดี โดยเฉพาะแบบอย่างของการอยู่ร่วมกันของผู้คนหลายเชื้อชาติในมาเลเซียที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ รวมทั้งเป็นการแก้ไขปัญหาการว่างงานของคนภายในประเทศ และมีการสร้างรายได้ส่งกลับประเทศปีละนับพันล้านบาท

จากการประมวลสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น สามารถประเมินแนวโน้มการย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซียว่าคงจะมีมากขึ้น ซึ่งการย้ายถิ่นของประชาชนมุ่งไปที่การมีงานทำเป็นสำคัญ เช่น ร้านอาหาร ลูกจ้างทั่วไป และנדวแดนไทย เป็นต้น งานด้านการเกษตร เช่น กีร์ดียง ทำนา และตัดอ้อย เป็นต้น งานด้านการประมง รวมทั้งการย้ายถิ่นเข้าไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีมากขึ้นทุกปี และที่สำคัญก็คือมาเลเซียยังต้องการแรงงานไทยในทุกระดับ

บรรณานุกรม

- คำนวน นวลสนอง. (2546). **ศึกษาพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย**. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ
- คำนวน นวลสนอง. (2549). **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทในรัฐเกดะห์ ปะลิส และเประ**. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ

- ธรรมวาทีสุนทร. (2479). **การพระศาสนาในจังหวัดปัตตานี**. พระนคร : โรงพิมพ์
ศึกษาธรรมดา.
- ไพบุณย์สิริ สารพุกธิ. (2547). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจไปทำงานประเทศ
มาเลเซียของแรงงานไทย**. กองพัฒนาระบบบริการจัดหางาน
กรมการจัดหางาน.
- สุริยะ สนิวา. (2551) . "การเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ : กรณีศึกษาชาวไทยมุสลิมเชื้อสาย
มลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้," ใน เอกสารประกอบการสัมมนา
มลายูกับรัฐไทยในมิติประวัติศาสตร์ และอารยธรรมกับการสร้างความ
เป็นธรรม. วันที่ 2-3 กุมภาพันธ์ 2551 ณ โรงแรมเซาท์เทิร์นวิว
อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี, ปัตตานี : กระทรวงยุติธรรมร่วมกับ
มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ. (2549). **ครัวไทยในมาเลเซีย
เมืองที่คนปรุงอาหารตาต้องไว แท้ต้องเร็ว**. กรุงเทพฯ : โครงการวิจัย
ชุดชายแดนใต้-มาเลเซีย. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2549, จาก
<http://www.Magnager.co.th>
- อาหวัง ล่านุ้ย อับดุลรอซิด เจะมะ และ กุสุมา ล่านุ้ย. (2540). "รายงานผลการวิจัย
สภาพการมีงานทำและการว่างงานในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้"
วารสารสงขลานครินทร์ 3 (มกราคม-เมษายน 2540) หน้า 189-206.
- AVL Boontiang. Arun. (1990/90). **Kesedaran Dan Tindaan Polite Di Kalangan
Masyarakat Minoriti Siam : Satu Kajian Kes di Daerah Pendang,
Kedah Darulaman** Master's Thesis, Universiti Kebangsaan
Malaysia.Tped.
- Klanarong, Nisakorn.(2003). **Female International Labor Migration from
Southern Thailand**. Ph.D. Thesis in Population and Human Resources,
Department of Geographical and Environmental Studies, The
University of Adelaide, South Australia, Australia.